

a r c h i t e k t o n i c k ý a t e l i e r

STUDIO
FAM

AKAD.ARCH. MILOSLAV ČEJKA LONDÝNSKÁ 38, 120 00 PRAHA 2
e-mail: studiofam@email.cz mob.: 604 367 603

AUTOŘI:

AKAD. ARCH. MILOSLAV ČEJKA

č. zak.: 3/16-mi

ING. ARCH. MONIKA RAFAJ

datum : IV./2017

INVESTOR:

KRKONOŠSKÉ MUZEUM SPRÁVY KRNP

MÍSTO:

PASEKY NAD JIZEROU 121

AKCE:

PAMÁTNÍK ZAPADLÝCH VLASTENCŮ

KRKONOŠSKÉ MUZEUM

EXPOZICE A ÚPRAVY PAMÁTNÍKU ZAPADLÝCH
VLASTENCŮ V PASEKÁCH NAD JIZEROU

REALIZAČNÍ DOKUMENTACE

I. TEXTOVÁ ČÁST

SEZNAM PŘÍLOH:

I. TEXTOVÁ ČÁST

- A. Identifikační údaje
- B. Průvodní a technická zpráva
- C. Dokladová část (příloha na CD)

II. VÝKRESOVÁ ČÁST

1. půdorys I. NP;	měř. 1:20
2. 1.03; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
3. 1.04; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
4. 1.02;1.05;1.06; pohledy – řezy a;c;	měř. 1:20
5. 1.02;1.08;2.02; 2.08; pohledy – řezy b;e;f;	měř. 1:20
6. půdorys II. NP;	měř. 1:20
7. 2.03; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
8. 2.04; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
9. 2.05; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
10. půdorys, řez 0.01; sklep.	měř. 1:20
11. recepční a prodejní pult, psací pultík; - detaily	měř. 1:10
12. grafické panely, vitrínová nika; - detaily	měř. 1:5
13. grafické panely s vitrínou, zásuvky; - detaily	měř. 1:5

III. SPECIFIKACE POLOŽEK

Schematické půdorysy s vyznačením položek:

I.NP

II.NP

Specifikace položek (výkaz výměr)

KRKONOŠSKÉ MUZEUM

EXPOZICE A ÚPRAVY PAMÁTNÍKU ZAPADLÝCH VLASTENCŮ
V PASEKÁCH NAD JIZEROU REALIZAČNÍ DOKUMENTACE
AKAD. ARCH. MILOSLAV ČEJKA & ING. ARCH. MONIKA RAFAJ IV./2017

A. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE:

Název akce: PAMÁTNÍK ZAPADLÝCH VLASTENCŮ
realizační dokumentace novelizované expozice

Místo akce: Paseky nad Jizerou 121, 512 47

Investor: Krkonošské muzeum Správy KRNAP
Husova 213, 543 01 Vrchlabí
zastoupené ředitelkou KM Vrchlabí Blankou Zázvorkovou
mob.: 605235190
e-mail: bzazvorkova@krnap.cz

Libreto a koordinace: Andrea Bariaková, Památník zapadlých vlastenců
mob.: 732881260
e-mail: abariakova@krnap.cz

Autoři projektu: akad. arch. Miloslav Čejka
autorizovaný architekt ČKA 00 124
Studio FAM – architektonický atelier
Londýnská 38, 120 00 Praha 2
mob.: 604367903
e-mail: studiofam@email.cz
&
ing. arch. Monika Rafaj
mob.: 608505970
e-mail: rafaj.monika@gmail.com

Stupeň dokumentace: realizační projekt expozice, výpis položek

Autor grafického řešení: dle výběrového řízení
Dodavatel stavby: dle výběrového řízení

Datum: duben 2017

B. PRŮVODNÍ A TECHNICKÁ ZPRÁVA

IDEOVÝ NÁVRH :

Stávající expozice je v současnosti značně amortizovaná, včetně profesionálně navržené části věnované houslařům, ale je nositelem osobitého půvabu, „genia loci“. Záměrem je vytvořit novou expozici v současných možnostech, ale i zároveň uchovat její původní osobitost. Společnou filosofií autorů je názor, že výstava musí být výtvarným dílem jako celek, pevným a jednotným tvarem, jak ideově, tak stavebně. Nový záměr je determinován především snahou o uplatnění některých soudobých muzejních možností, například osvětlení, pro zvýšení atraktivity expozic. Použití současných informačních technologií bude limitováno z hlediska respektování „genia loci“ stávající a oblíbené expozice, a především výtvarnými prostředky – grafikou, vytvořit přitažlivou poetickou výstavu, zajímavou pro všechny věkové skupiny. Samozřejmostí je zohlednění výjimečností zájmového prostoru, v daném případě dominací obnovených původních interiérů. Výsledný dojem expozice vytvoří graficko-obrazové pojetí, neboli obklopení diváka obrazovou fototapetou s poetickými motivy zdejší krajiny, s vloženými dobovými fotografiemi a zejména grafikou krkonošského malíře Ericha Fuchse. A v duchu „Zapadlých vlastenců“ a s ilustracemi Adolfa Kašpara ke stejnojmenné knize K. V. Raisa. Zařízení sice kdysi vzniklo jako literární památník věnovaný populární Raisově knize Zapadlí vlastenci. Během doby však se jeho expozice i sbírkotvorná činnost rozšířily více vlastivědným směrem, proto se také nyní nazývá nikoliv Památník Zapadlých vlastenců, ale Památník zapadlých vlastenců. Byl zamýšlen spíše jako hold paseckým rázovitým obyvatelům a historii obce, nikoliv pouhému uměleckému vidění reality.

Památník zapadlých vlastenců v Pasekách nad Jizerou vznikl za přispění místních občanů v 50. letech 20. století jako literární památník věnovaný osobnosti Věnceslava Metelky (1807 – 1867), zdejšího písmáka, houslaře, muzikanta a školního pomocníka, a K. V. Raisovi, který v 90. letech 19. století na základě Metelkových deníků napsal román Zapadlí vlastenci. V roce 1975 byla otevřena nová expozice, která vedle odkazu věnovanému V. Metelkovi a K. V. Raisovi představila návštěvníkům i bohaté kulturní tradice obce. V roce 1979 pak byla doplněna unikátní stálou výstavou krkonošské houslařské školy, jejímž zakladatelem byl právě všestranný Věnceslav Metelka. Na sklonku r. 2005 došlo k radikálním změnám v pojetí a uspořádání expozic, jimž předcházela intenzivní sběr dokladového materiálu. Vzniklo tak několik uzavřených a přesto vzájemně souvisejících oddílů. Přízemní místnosti budovy prostřednictvím archivních dokumentů i trojrozměrných exponátů zobrazují cestu Pasek nad Jizerou od dob minulých k současnosti, vývoj kulturního a společenského života a zaměstnání jejich obyvatel. Expozice v patře se zaměřuje na Věnceslava Metelku a témata jemu blízká – školu a divadlo. Na ni pak plynule navazuje stávající expozice krkonošské houslařské školy. Otevřený prostor před vstupem do expozice v patře nabízí několik ukázek lidového řemesla a umění. Současná koncepce počítá i s pravidelným pořádáním krátkodobých výstav, pro něž je vyčleněna jedna místnost v patře a v přízemí vstupní prostor chodby. Součástí muzea zůstává malé infocentrum s prodejem tiskovin a suvenýrů. Od roku 1980 je součástí Krkonošského muzea při Správě KRNP ve Vrchlabí, a od r. 2004 slouží zároveň i jako informační středisko Správy.

PROSTOROVĚ IDEOVÉ POJETÍ:

Objektem expozice je přestavěný dům, původně stará fara, který není památkově chráněn, ale je typickým objektem charakteru místa. Interiéry jsou velmi atraktivní, zvláště zachováním původních prvků, dveří a oken, výmalby stropu a charakteru sklepa. Fara byla postavena počátkem devatenáctého století ke zdejšímu kostelu Sv. Václava jako přízemní zděný objekt a koncem století bylo nadstavěno na zděnou konstrukci sрубové patro. Původní objemné komíny byly nahrazeny novými redukovanými a místnosti opatřeny místo pecí kachlovými kamny, v centru dispozice bylo vestavěno dominantní schodiště do patra a dobové toalety. Novější sрубová konstrukce vykazuje řemeslnou preciznost, včetně konstrukce krovu s kapacitní půdou. Nástavba byla obložena svislými prkny s lištováním dle způsobu tradičního spíše v sousedících Jizerských horách. Objekt je umístěn na hraně svahu bez vyhovujícího odvodnění, voda ze střechy je svedena k fasádě. Předpokládá se, že jakési vodotěsné izolace byly provedeny až ve dvacátém století. Podlaha vstupní části je kryta kameninovou keramikou, ostatní místnosti měly dřevěnou podlahou na polštářích. V druhé polovině minulého století bylo provedeno odvlhčení stěn pomocí vrtů s chemií, výměna podlah a odvětraném přízdívky před provlhlé zdivo. Interiérové prvky, dveře se zárubními obklady a okna byly opatřeny fládrováním a podlahy dobovým jekorem. Vytápění bylo tradičními akumulacími kamny. V současnosti je objekt původní fary v majetku církve a je smluvně pronajímán na delší dobu Krnapu - Krkonošskému muzeu pro výstavní a osvětové účely jako Muzeum zapadlých vlastenců.

Na objekt byl vypracován projekt rekonstrukce, objekt bude nově upraven a vytápěn, bude provedeno odvlhčení pronikající vlhkosti. Ovládání a rozvody expozice budou v zákulisí. Do vybraných prostorů je část expozice navržena jako vložená integrovaná panelová sestava, předsazená před stávajícím zdivem a zadem podsvícená, která umožňuje zároveň uplatnění prosvícených diapozitivních obrazů - fotoscánů, uplatnění vitrinových stěn a nik, samostatných vitrín i vitrínek. Slouží jako podklad pro texty včetně vložených obrázků a fotografií, vložených do fotoobrazových ploch, ale i k upevnění osvětlení a exponátů. Představa je, že ostatní samostatné texty budou opět adjustovány v rámech, ale jednotně velikosti 70/100 cm jako vložené obrazy ve volnější kompozici. Tato sestava je většinou samonosná, nenarušuje objekt a stávající povrchy. Denní světlo není v soudobém pojetí potřebou, výstava bude mít svoji osobitou světelnou atmosféru, vybraná okna budou zatažena jak prosvětlenými panely s grafikou – fotopostery, eventuálně do špalet vloženými roletami. Podrobnější a hlubší informace o tématech si může návštěvník vyhledat v zapůjčeném I-Padu, nebo přímo přiložením inteligentního mobilu, každá místnost bude opatřena QR kódem. Dispoziční uspořádání je navrženo dle členění v ideovém záměru a podkladu pro libreto. Půdorysné členění objektu již samo nabízí jednotící architektonický princip, neboli protiklad klidných ploch a sestav k plastičtějšímu a akčně dramatictějšímu pojetí sestav v interiéru sálů. Ideově se jedná o průchod tématy s určitou gradací, umocněnou cílenou dominací exponátů nasvícených ve vitrinách, na podstavcích apod. Záměrem je orientovat návštěvníka více k exponátům a obrazové dokumentaci, než přeplnit výstavu rychle stárnoucími audiovizuálními prostředky s nadmírou informací. Podrobnější a hlubší informace může získat jak v tiskové publikaci, tak na CD. Směr procházení je ve směru čtení, zleva doprava, v přízemí se začíná expozicemi ve zděné části a končí v patře ve sрубové stavbě. Nevylučuje ale se libovolný pohyb, přestože výstava má rámcovou gradaci. Prostorná půda nebude zatím z technických důvodů využívána k výstavním účelům, ale jako depositum muzea. Stávající kancelářské prostory muzea budou přesunuty s patra do přízemí, sklep bude vysušen a též využit jako část expozice. Předpokládá se celoroční

provoz. V limitním prostoru muzea nejsou nadbytečné plochy k využití pro dětské interaktivity, ty budou směřovány do instalace „škola“. Vzhledem k danému a limitovanému prostoru není možné upravit komunikaci do patra pro tělesně postižené, možné řešení je pouze manuální transport po schodech a v případě el. vozíku zápůjčka jiného v patře. Ve vstupní části bude instalována dotyková LCD obrazovka s kompletní dokumentací horního patra i s možností dalších programů. Další LCD zůstává v prostoru 2.03 – houslařská škola. Toaleta pro veřejnost bude v patře, v přízemí bude pouze personální.

Orientačně komunikační systém je navržen jako značení vstupů nad dveřmi do jednotlivých místností. Záměrem je na dřevěné odkloněné desce tryskaný, vypískovaný, vyřezaný nebo odborně malovaný nápis s označením místnosti. Základem by měla být vždy na symetralu římská číslice, pod ní text nápisu dobovou literou – verzálkou. antikvy na symetralu.

POŽADAVKY NA TECHNICKÉ A GRAFICKÉ ŘEŠENÍ:

Vzhledem ke skutečnosti, že stavební projekt byl zadán před vypracováním dokumentace expozic, bude naprosto nutné konzultovat a zohlednit požadavky na provedení expozic před zahájením stavebních prací a následně s vybraným dodavatelem stavby expozic a interiéru ! Zejména se jedná o tyto předměty:

- úprava zásuvek a výstupů medií dle potřeb expozice (1.02; 1.04; 1.07; 2.02; 2.03;)
- provedení podlahových zásuvek vprostřed některých místností;
- přeložení některých topných těles (1.02; 1.06; 2.01;)
- přeložení výstupů pro AV techniku (1.02; 2.03;)
- způsob upevnění paneláže a zabudovaných vitrín po odkrytí a ověření zdiva;
- výsledná barevnost (dyhování dle nátěrů dveří a stěn)

V dokumentaci jsou zohledněny některé dopady stavebního projektu na řešení expozic, například ve půdorysech jsou vyznačeny bezpečnostní zóny kolem akumulčních kamen a umístění hasících přístrojů. Vlastní stavbu výstavy by měla provádět profesionální, zkušená firma, grafický návrh dtto !

V grafice se požaduje na stěnové paneláži v. 240 cm celoplošný grafický obrazový podklad a do něho vložené texty s obrazovými materiály, taktéž na posterech. Na každé téma, neboli tabule (orientačně číselně značeno pro grafika,) je předpoklad sloupce š. cca 60-75 cm, text končí z hlediska čitelnosti 70 cm nad podlahou, obrázek či foto 50 cm nad podlahou. Pro orientaci grafika je součástí dokumentace libreto v dalším oddílu.

TÉMATICKÉ A DISPOZIČNÍ DĚLENÍ VÝSTAVY:

I. NP

Prostor 1.01; Zádveří,

4, 0 m²

– doporučujeme čistící rohož přes celou plochu

Vstupuje se z venkovního prostoru, v zimní sezóně slouží jako očišťovací a tepelný prostor, na podlahu doporučujeme tzv. čistící kus. Proti vchodu lze využít stěnu jako reklamní plochu.

Prostor 1.02; 1.05; Vstupní chodba, vestibul s pokladnou, výstava v rámech,
23, 9 m² (doporučíme vložit další čistící kus za dveře).

Proti vstupu mezi chodbou a schodištěm bude situován nový prodejní a informační pult s vitrínou s návazností na malý skladový prostor pod schody. Podlaha v zápultí bude kryta deskovinou. Proti pultu bude na stěně velkoformátová LCD obrazovka, ovládaná ze zápultí. Zápultí bude propojeno přes počítač do kanceláře muzea, a předpokládá se též pro sledovací kamery. Označení expozice, tzv. tirážní a informační panely budou na stěně vlevo oboustranně podél akcentovat vstup do expozice na způsob portálu. Na stěnách chodby bude výstava (např. černobílých snímků místních fotografů Petra Kučery z období 1908 – 1930 a Aloise Buluška z let 1950 - 1980 s tematikou Pasek nad Jizerou a okolí), s možností pořádání jiných krátkodobých tematických výstav v dokumentech či fotografiích. Pod fotografiemi bude exponátová lavice. Vzadu v pokračování chodby bude na stěně psací pultík dále v koutu expozice lyžníků s dobovými lyžemi na stojanu. Barva stěn bílá tupovaná. Stávající toalety budou rekonstruovány jako personální - viz stavební projekt.

Prostor 1.03; Historie obce,

23, 4 m²

Před zdmi prostoru bude předložena panelová sestava, zadem podsvícená, což bude tvořit na stropě a podél oken jemnou aureolu, zároveň je to opatření pro odvětrání – stěny za paneláží tak mohou zůstat obnažené (přestože bude stavebně provedeno odvlhčení a drenážování, objekt nebude stoprocentně proti vztlínání vody izolován). Paneláž bude s možností plasticity plošného instalování, s nasvícenými otvory i výstupy, s jemným grafickým celoplošným podložením na téma obec. Okno na vstupní fasádě bude kryto zadem prosvíceným odsuvným posterem s mapou, pod ním zůstane model ve vitríně s možností snadného odsunu pro manipulaci. Dále budou do prostoru vloženy variabilní pultové vitríny a vysoká soliterní vitrína pro figuríny v rohu při stěně. Barva stěn a stropu bílá tupovaná. Prostor bude osvětlen reflektory ze systémové závěsné lišty pod stropem.

Téma 1. – Historie obce

Paseky nad Jizerou se rozkládají na svazích nad pravým břehem Jizery. Jejich katastr má rozlohu 1279 ha, výškový rozdíl mezi nejnižším bodem, tj. hladinou Jizery v nadmořské výšce 476 m, a Bílou skálou ve výšce 964 m, činí téměř 500 m. Střed obce s kostelem se nachází ve výšce 658 m n. m. Obec tvoří tři hlavní místní části: Hoření Paseky neboli Hořensko, Makov a Havírna. V současné době mají 252 stálých obyvatel a 299 popisných čísel, z nichž dnes značnou část obývají už jen chalupáři. V r. 1869, kdy byl počet obyvatel nejvyšší v historii obce, jich tu žilo 1710 ve 212 popisných číslech.

Značně rozptýlená zástavba v malebné, ale drsné krajině a fakt, že ves byla nejzazší českou výspou v převažujícím německém prostředí západního podhůří Krkonoš, přispěly bezpochyby k rázovitému charakteru Pasečáků.

Dokumenty: části mapy Pasek z r. 1843

Vitrína: pultová – model Pasek n. J.

kolem r. 1850 zhotovil Karel Votoček, pasecký listonoš.

Téma 2. – Stavební památky

Střed obce zdobí barokní kostelík sv. Václava z r. 1789. Hlavní oltář, dva oltáře boční a kazatelna jsou ve stylu rokoka. Obraz patrona, sv. Václava, vytvořil malíř Fr. Janata z Jilemnice r. 1821. Prvním duchovním pastýřem v letech 1789 – 1793 byl dominikánský řeholník Kašpar Raymund, pochovaný za kostelem. Po katastru obce je roztroušeno několik plastik světců - dokladů lidového kamenictví 2. pol. 19. a poč. 20. stol.

Původní vesnická zástavba nebyla dosud zásadním způsobem narušena, a tak jsou v obci k vidění pěkné ukázky lidové roubené architektury.

Foto: interiér kostela sv. Václava; kamenné sochy světců v Pasekách n. J.; pasecké roubenky

První zmínka o Makově a Pasekách, tehdy nejspíše ještě dvou samostatných osadách, se datuje r. 1654. První osídlenci pracovali především v dolech v Havírně, nebo těžili dřevo pro okolní sklárny. Ostatně sklárna stála zřejmě kdysi i na území Pasek, jak napovídají některé náhodné nálezy i pomístní název pozemku Hutniště. V následujících staletích se stalo hlavním zdrojem obživy obyvatel horské zemědělství spolu s domácím zpracováním lnu nebo jiným řemeslem.

Obecní samospráva: Po zrušení poddanství v r. 1848 došlo k novému politickému rozdělení země, přičemž vrchnostenská moc se přenesla na okresní úřady. Paseky tehdy připadly do kraje Jičínského, podkrajství Vrchlabského a k okresnímu soudu Rokytnickému. Od prvních voleb do obecního představenstva v r. 1850 až do záboru pohraničí v r. 1938 se ve funkci obecního starosty vystříдалo 13 čelných paseckých osobností. Nejvýznamnější z nich, Augustin Soukup, řídil Paseky prakticky po celou dobu trvání první republiky.

Dokumenty: dopis Věnceslava Metelky paseckým občanům z r. 1850, jímž se zřiká funkce prozatímního starosty; přehled paseckých starostů do r. 1938; ukázky obecního razítka; protokol z voleb do obecního zastupitelstva r. 1907; kandidátní listiny; diplom čestného občanství obce Paseky n. J. prezidentu T. G. Masarykovi r. 1935.

Foto: starosta Josef Čermák; starosta Augustin Soukup.

Téma 4. – 1. světová válka, pomník padlých, 2. světová válka

První světová válka stála obec 54 životů, jejich oběť dodnes připomíná pomník padlým, zbudovaný r. 1924 z výtěžku dobrovolné sbírky a z iniciativy místních spolků vedle lípy svobody ve středu obce. Po druhé světové válce byla na pomník přidána kamenná deska s devíti jmény a nápisem: „Na paměť občanů popravených a umučených nacisty 1942 – 1945“. Ze vzpomínek pamětníků se dozvídáme, jak krušná byla pro Paseky doba okupace už z toho důvodu, že byly r. 1938 připojeny k Německé říši, ačkoliv byli jejich obyvatelé v drtivé většině Češi.

Dokumenty: ukázky poštovní pošty; plakát na přednášku o letectví, konanou ve prospěch zbudování pomníku padlým; šatenky a kupon na punčochy z doby okupace, odstříhované při nákupech textilu (roční příděl činil 100 ústřížků); přívěsky na krk z dvacetihaléřů s letopočtem 1938 nosili tajně jako odznak odporu proti okupaci Pasek místní odbojáři z řad armády a Sokola

Foto: voják Rudolf Jozífek; voják Václav Soukup; pomník padlým; slavnostní odhalení pomníku padlým v 1. světové válce 17. 8. 1924

Téma 5. – Pošta, telefon, elektrárenské družstvo

Pošta byla v obci zřízena až r. 1903. Dnes sídlí spolu s Obecním úřadem ve znovu vybudovaném objektu bývalé hospody Hajnovky. Telefon byl zaveden v r. 1922 nákladem obce, zpočátku měl pouhé čtyři účastníky. Téhož roku se započalo za pomoci hospodářského strojního družstva pro rozvod elektrické energie s elektrifikací obce. Poprvé se v Pasekách rozsvítily žárovky 27. 11. 1922.

Dokumenty: Poštovní knížky – zábavné čtení, které si vydávali a po domech roznášeli listonoši s přáním k Novému roku; stvrzenky s razítkem pasecké pošty z let 1917 - 1921 s podpisem R. Balatkové; podací lístek z pasecké pošty z 31. 7. 1939 s podpisem Fr. Mittnera, tehdejšího „postmeistera“

Foto: poštovní úřad v budově speditérské firmy A. Štěpánka; pohlednice od houslaře Vedrala ze 17. 5. 1903 s poděkováním za sdělení o zřízení pošty v Pasekách;

Růžena Balatková, první poštmistrová pasecké pošty, jinak i medijánka a modistka; Karel Votoček, listonoš 1945 – 1947; Josef Waldmann, vedoucí pošty a listonoš 1949 – 1962; poštministr Bohuslav Martínek v r. 1962; Marie Kučerová, listonoška 1953 – 1968

Téma 6. – Hospody

Spolkový i společenský život se odehrával převážně v sálech místních hostinců. Fotografie a dokumenty připomínají slávu těch nejoblíbenějších; Hajnovky - dnešní hospody Na Budárce a U Soukupů ve středu obce, Na Perlíčku v Hořensku, U Zapadlých vlastenců v Makově a Na Kopci v Havírně.

Téma 7. – Hasiči

Navzdory značné chudobě většiny místních lidí žila obec v minulosti bohatým společenským a kulturním životem. O společenský ruch se zasloužily hlavně četné spolky, z nichž první v Pasekách stejně jako všude v Čechách vznikaly na sklonku 19. století. V nejvýznamnějším a v pořadí druhým nejstarším spolkem v Pasekách n. J. je sbor dobrovolných hasičů, ustavený 16. července 1888 a činný dodnes. Současný pasecký sbor má 87 členů, z toho 22 žen.

Vitrina 2. – pultová dtto, hasičské vědro, sekyrka, přilba z přelomu 19./20. stol., slavnostní uniforma z 20.- 30.let 20. stol., odznak vydaný u příležitosti župního sjezdu 1938, odznak a vlaječka k oslavám 100 let trvání spolku.

Téma 8. – Sokol

Místní jednota Sokola byla založena r. 1896 v rámci Krkonošské župy Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdržic. V čase největšího rozkvětu jednoty se v Pasekách aktivně věnovalo tělovýchově 100 dospělých a 50 žáků a dorostenců. Kromě pravidelných cvičení a sportovních akcí pořádali četné společenské podniky – výlety, zábavy, plesy a slavné maškarní šibřičky, hráli divadlo, dokonce i loutkové. Dnes je aktivní hlavně lyžařský oddíl Sokola.

Exponát: Figuríny v sokolských krojích.

Vitrína – soliterní, vysoká pro výše uvedené figuríny.

Téma 9. – Zemědělství a domácí výroba

V minulosti patřilo k hlavním zdrojům obživy obyvatel Pasek zemědělství, avšak horské podmínky nepřály intenzivnějšímu hospodaření. Žito, oves, brambory, zelí a kdysi i len, k tomu slepice, pár koz nebo hovězího dobytka a zřídka kůň zajišťovaly jen nejzákladnější potřeby. Proto si v každé chalupě museli zaobstarat nějaký přivýdělek navíc - ještě v 19. stol. obvykle domácím zpracováním lnu.

Mechanické přádelny a tkalcovny, zakládány během 19. stol. při Jizeře a v menší míře i v Pasekách samých, však zásadně domácí tkalcovství omezily. Koncem 19. stol. nabídla konjunktura jabloneckého průmyslu bižuterie nový druh domácího zaměstnání obyvatelům podhůří Krkonoš a Jizerských hor – sekání korálků z tenkých skleněných trubiček, jejich broušení a navlékání na nití. Zatímco ruční sekání a broušení zakrátko nahradily stroje, navlékání zůstalo domácí prací, hlavně ženskou. Dokumenty: dopisy Věnceslava Metelky coby rolníka; zápisky Anežky Čermákové z čp. 90 v hospodářském kalendáři Rolník, 1916; ceny zemědělských produktů z r. 1916 - 18

Fotografie: lanování – vyvážení hnoje do svahu pomocí kladky; orba „hakem“, krkonošským typem oradla se symetrickou radlicí, kolem r. 1900; svážení úrody na rohačkách v r. 1900; vůl táhnoucí žentour v Makově u Metelků, r. 1929; svážení sena v r. 1900; klučení pařezů; sázení stromků kolem r. 1900; práce za stavem; zmechanizované navlékání korálků. Základní vybavení – „korytko“, dřevěný truhlíček na korálky se žlábkovanou destičkou ve dně, dlouhé tenké jehly a prkénko se zatlučenými hřeby, na něž se nasazovaly cívky nití. Vějířem až 15 jehel se korálky,

neboli „šmelc“, napichovaly, navlečené šňůry se pak v předepsané délce motaly do svazků.

Exponát: „Mašina na korale“, většinou přestavěný starý šicí stroj, urychlila a ulehčila namáhavou práci. Nožní pedál roztáčel kruhovou podložku s plechovou mísou naplněnou šmelcem, který tak sám nabíhal na jehly. V Pasekách se navlékalo ještě v 50. a 60. letech 20. stol.

Vitrina pultová – navlékání korálků dtto

Téma 10. – Hospodářský spolek, Včelařský spolek a Sdružení čl. dřevopracovníků

Na přelomu 19. a počátkem 20. století vznikly v Pasekách ještě spolky zemědělské – hospodářský, založený za účelem rozvíjení polního hospodářství a chovu hovězího dobytka, a včelařský. Místní Sdružení čl. dřevopracovníků navazovalo od r. 1921 ve své činnosti na předválečné Národní sdružení čl. dřevopracovníků.

Téma 11. – Spolek vojenských vysloužilců a Národní jednoty severočeská

Nejstarším paseckým spolkem vůbec byl Spolek vojenských vysloužilců, založený r. 1874. Ve sbírkách Památníku zapadlých vlastenců se dodnes dochovalo torzo kdysi honosného spolkového praporu s postavou sv. Václava na jedné straně a říšského orla na druhé, vyšitými hedvábím a dracounem.

V obci byl na sklonku 19. a v prvních desetiletích 20. století činný i mužský a dámský odbor Národní jednoty severočeské, jež měla za úkol hájit kulturní i hospodářské zájmy českých menšin v severočeském pohraničí. Angažovaly se hlavně ve prospěch pasecké i havírenské školy.

Foto: farář Václav Holub, hlavní činník paseckého odboru Národní jednoty severočeské, jemuž se pro jeho vlastenecké nadšení přezdívalo Hejslovan.

Téma 12. – Záložní a spořitelní spolek, Obchody a Konzumní družstvo

Záložní a spořitelní spolek byl v Pasekách nad Jizerou ustanoven r. 1902. Účelem spolku bylo poskytovat potřebné peněžní prostředky formou zúročitelné půjčky k zlepšení provozování hospodářství a živností, a také příležitostně zúročitelně ukládat peníze. Konzumní družstvo, založené r. 1919, nakupovalo za členské podíly výhodně ve velkém zboží denní potřeby a rozprodávalo je nadrobno svým členům. Také se postaralo o družstevní prodejnu v obci, sídlící od r. 1924 v nově postavené budově čp. 265, která slouží za obchod dodnes. Mimoto za 1. republiky fungovalo po Pasekách nejméně pět obchodů smíšeným zbožím, krámků byl i v Bártlově mlýně v Havírně.

Na každé téma připadá dle obsahového rozsahu obsahu sloupec široký 65 -75 cm.

Prostor 1.04; Průmysl, živnosti a drobné profese

24, 8 m²

Před střední zdí bude předsazena panelová sestava, zadem podsvícená, což bude tvořit na stropě jemnou aureolu, zároveň je to opatření pro odvětrání eventuální – stěny za paneláží zůstanou obnažené. S možností plasticity plošného instalování, s nasvícenými otvory i výstupy, s jemným grafickým celoplošným podložením na téma řemesla. Dále bude vprostřed vloženo podsvícené podiu z trámů pod tkalcovské stavy. Přes okno mezi paneláží bude vložen prosvícený poster. Na stěně mezi okny zůstane původní obraz s atributy tkalcovství, podél oken je prostor pro zavěšení zasklených rámců nebo panelů min. velikosti 70/100cm. U stěny s výstupními dveřmi bude grafická paneláž s přisazenými pultovými vitrinami. Barva stěn bílá tupovaná. Prostor bude osvětlen reflektory ze systémové závěsné lišty pod stropem.

Téma 13. - Mlýny

Využívaly vodní síly Makovského a Havírenského potoka, některé z nich byly později přebudovány na tkalcovny, pily či struhárny: Čermákův čp. 80 na mechanickou tkalcovnu, při Sajdlově či Koldovského mlýně čp. 93 se provozovala ještě pila a

brousily skleněné korálky, ve Schovánkově mlýně čp. 85 v Makově se za 1. republiky vyráběly šindele. Nejstarší pasecký mlýn, Bártlův v Havírně, sloužil svému původnímu účelu až do r. 1938. Rázovitou stavbu ve 20. letech 19. století objevil při svých cestách zimní krajinou malíř Adolf Kašpar. Kresby, které zde vytvořil, použil do Raisovy knihy O ztraceném ševci. Po válce mlýn začal chátrat a r. 1956 spadl. Paseky tak přišly o jednu z nejkrásnějších a nejvzácnějších památek lidové architektury.

Ladislav Votoček: Havírenský mlýn, 1977

Dokumenty: situační plány Bártlova a Schovánkova mlýna

Exponát: malovaná truhla, z roku 1845

Foto: Bártlův mlýn v Havírně; Makovský mlýn.

Téma 14. - Pily

Po polovině 19. stol. pracovaly v Pasekách postupně 3 pily. Nejstarší založil Josef Nesvadba r. 1865, v Havírně si koncem 19. stol. zřídil pilu Michal Zemánek, další vznikla při Sajdlově mlýně na přelomu 19. a 20. stol. Dnes je funkční už jen bývalá Nesvadbova pila. Dokumenty: nákresy čp. 93, 157

Téma 15. – Papírna

Původně brusírna dřeva s výrobnou dřevité lepenky vybudovali r. 1882 na pozemku u Jizery v Makově Albert a Eduard Rösslerové. V r. 1889 podnik od zakladatelů převzali a zdárně rozvíjeli bratři Mahlové z Jablonce n. N. Dokonce císař František Josef I. při návštěvě v exportním domě Mahlových v Jablonci n. N. ohodnotil výrobky pasecké papírny jako bezkonkurenční. R. 1948 byl již znárodněný podnik začleněn do Polabských papíren se sídlem v Hostinném, kterých byl součástí až do r. 1992, kdy jej zakoupila společnost EMBA spol. s r. o. Společnost se hlásí k ochraně přírody, a proto je nejdůležitější surovinou výrobního programu sběrový papír, komunální či průmyslový odpad a hlavním produktem archivní systémy, krabice a pořadače, které se dodávají do 15 zemí světa.

Téma 16. a 17. – Textilní výroba

Pasecké tkalcovny zakladatelů Hynka Jóna, Františka Patočky a Josefa Štěpánka vyrostly ze skromných začátků, ale vypracovaly se v prosperující podniky, které vyráběly i pro vývoz. Z lněné a bavlněné příze se tu tkaly damašky, sypkoviny, ubrusoviny, košiloviny, šifony a satény, ručníky, utěrky, záclony a povlakoviny. Kromě Patočkovy firmy, která zanikla už počátkem 30. let 20. století, ukončilo jejich rozvoj znárodnění. Výrobu a prodej pleteného zboží zavedl v 1. polovině 20. stol. ve svém domě čp. 159 Na Štěpánce Bedřich Soukup.

Exponáty: Nástroje na zpracování lnu – lamačka, vohle, kracle, kolovrat, cívečnice
Tkalcovské stavy: ruční tkalcovský stav kobercový z 2. pol. 19. stol. (naposledy na něm pracoval Hugo Štěpánek, hostinský z čp. 222 Na Perlíčku); ruční tkalcovský stav člunkový z 2. pol. 19. stol. (naposledy na něm tkal r. 1915 František Štěpánek); nástavec k žakárovému stavu

Obrazy: Jaroslav Skrbek, U stavu v Pasekách (z hostince Na Perlíčku), lept, 1933
V. Maizner, Tkadlec za stavem, olej na plátně, 20. léta 20. stol.

Vitrina – pultová, vytloukácí deska žakárových karet, žakárové karty, ukázky tkanin zhotovených žakárovým stavem

Téma 18. – 21. – Soustružnická výroba

Soustružnické podnikání v Pasekách se rozvíjelo spolu s textilní výrobou v okolí, pro níž dodávalo nejrozumnější potřeby. Struhárna Josefa Nesvadby byla od svého vzniku na počátku 20. stol. až do znárodnění jediná česká firma v oboru v okolí. Na sklonku 20. stol. zrenovovala firma Fukner odkoupené zchátralé objekty bývalé fabričky a zaměřila se na dřevostavby a repliky starého nábytku. Menší soustružnické dílny

provozovali od 70. – 80. let 19. stol. František Nesvadba (bratr Josefa Nesvadby) a Mittnerové v Havírně. Zakladatelem nejstarší a největší struhárny v Pasekách n. J. – Havírně v byl r. 1820 Franz Pohl z Rokytnice n. J. Anton Pohl ji v 70 letech 19. stol. rozšířil. Celkem 200 zaměstnanců vyrábělo hlavně pro textilní průmysl – cívky, vřetena, kužele, vijáky a jiné, a to nejen pro domácí, ale i zahraniční trh.

Téma 18. - Foto: dělníci u Josefa Nesvadby r. 1917

Téma 19. - Dokumenty: nákres struhárny Fr. Nesvadby; výuční list z r. 1867 pro Ondřeje Sajdla od Františka Nesvadby, mistra soustružnického

Téma 20. - Foto: Franz Mittner; soustružnická dílna Fr. Mittnera – čp. 223 a 224

Dokumenty: nákres struhárny Fr. Mittnera, čp. 224, situační plán Mittnerovy struhárny z r. 1892

Téma. 21. - Foto: dělníci z továrny Antona Pohla, 20. léta 20. stol.; Pohlova struhárna

Dokumenty: situační plánek výroben A. Pohla; nákres struhárny A. Pohla, čp. 197

Téma 22. – Truhláři:

V Pasekách se od poloviny 19. stol. proslavila truhlářská dílna rodu Čermáků, která vyráběla malovaný nábytek. Zhotovoval se z měkkého dřeva, maloval klišovými barvami, dekor zčásti z volné ruky, zčásti pomocí šablon. Skříně a truhly s podkladem modrozeleným, mramorovaným či hnědočerveným, s dekorem květů, ptáčků, ale i figurálním, byly žádané v širokém okolí. Kolem 70. let 19. stol. malbu nahradilo módní fládrování. Vedle z nábytku z měkkého dřeva vyráběly se i stoly a židle ze dřeva tvrdého, rakve, kříže a jiné.

Truhlářství Karla Hajny a Jaroslava Soukupa, založené r. 1926, se zaměřovalo hlavně na stavební a nábytkářskou výrobu. Zhruba 10 let před založením vlastní dílny pracoval načas Karel Hajna u firmy Johanna Schovánka. Zakladatel firmy, pasecký “selfmademan“, vybudoval v Desné a později v Jiřetíně velký prosperující závod na soustružené zboží, kam docházela za prací i řada Pasečáků.

Foto: Karel Hajna, truhlář z Makova; Dokumenty: Výuční list Karla Hajny

Obraz: Jaroslav Skrbek, Tatínek doma ve Vysokém o vánocích, lept 1924

Vitrina – pultová, truhlářské nástroje

Téma 23. – Řemesla, živnosti a různé profese

V minulosti zajišťovali běžné potřeby vesnických obyvatel místní řemeslníci. Ještě před 2. světovou válkou pracovalo v Pasekách několik kovářů, kolářů, truhlářů, kamenářů, mlynářů, pekařů, krejčích, švadlen, taky pletařka, tesař, řezník, kamnář, holič. Ševců bylo hned sedm, většina bydlela v řadě za sebou při Planýrce, a tak se té části cesty říkalo Ševcovská ulička.

Z dalších profesí připomeňme stavitele, autodopravce, kočího.

Foto: ševcovská dílna; Karel Votoček, švec a loutkoherec; švec Jan Patočka z čp.

126; švec Jan Patočka s rodinou před svou chalupou; Petr Kučera „Vršovský“ (1888 – 1969), rolník, tkadlec a amatérský fotograf (vytvořil rozsáhlý soubor skleněných negativů dokumentujících Paseky do 30. let 20. stol.); truhlář Pavel Brůna z čp. 120; kovář Josef Škrabálek z čp. 7

Vitrina – pultová, dtto, ševcovské nástroje

Prostor 1.06; Soustružnická dílna

6, 9 m²

Vystavený soustruh a soubor soustružnického nářadí pochází z konce 19. stol. z dílny rodiny Nosků ve Sklenařicích. Tento typ soustruhu tvoří poslední stupeň ve vývojové řadě soustruhů poháněných lidskou silou. Na rozdíl od staršího soustruhu smyčcového a soustruhu na prostý nožní pohon zavádí převod z nožní páky přes kolo na vřeteník s upínacími hroty a dosahuje tak plynulého otáčení obrobku, zároveň uvolňuje řemeslníkovi obě ruce k práci. Barva stěn a stropu bílá tupovaná.

Tento malý prostor původních toalet bude elektronicky střežen proti odcizení exponátů a v úrovni vstupu oddělen řetízkem. Ozvláštněním bude fotoscan (fotoposter) s obrazem-grafikou historické dílny vložený do niky, stávající el. konektor bude přeložen na protilehlou stěnu

Prostor 1.07; Kancelář muzea

20, 9 m²

Nově zřízená kancelář bude vybavena soudobým typovým kancelářským nábytkem v bílé a světle šedé barvě (např. v systému Ikea). Vprostřed bude pracovní a jednací stůl, v koutu pracovní stůl s tiskárnou, scannerem a s horními skřínkami. Pracovní stoly budou vybaveny zásuvkovými kontejnery. Sestavu je možné situovat čelem k oknu, ale i opačně. Další mobiliář tvoří sestava úložných skříní, vysoké knihovny zasklené, zásuvkový box na plány, atypické podokenní knihovny (nebo jen vložené police). Součástí vybavení bude skříňový box čajové minikuchyně s dřezem, lednicí, zabudovaným el. dvouvařičem a s horními skřínkami s policemi na nádobí. Při kuchyňce bude instalováno malé umyvadlo zabudované ve skříňové sestavě, bložené, se spodní skříňkou a zrcadlem. Sedací nábytek bude dřevěný z masivu, pracovní křesla stavitelná a otočná. Osvětlení bude centrální, dvouzářivka nad stolem a na stolech pracovní stolní otočné lampy. Počítače budou propojeny s pokladnou a se sledovacími kamerami. Stěny bílé, strop bílý.

Prostor 1.08; Sklad pod schody

4, 0 m²

Prostor bude vybaven typovou regálovou kovovou sestavou v doplnění atyp. policemi za vstupem.

II. NP

Prostor 2.01; Chodba, vestibul; národopis a kultura

17, 5 m²

Předsíň pro vstup do samostatné výstavní síně a dalších expozic, Po odstranění rozvaděče zde bude umístěn rohový Betlém nadstávajícím barokním stolem, v protilehlém rohu malovaná skříň, a při stěně pod oknem autentický chalupnický set - stůl s lavicí a židlemi s možností usednutí. Barva stěn a stropu bílá. Prostor bude osvětlen reflektory ze systémové závěsné lišty pod stropem.

Prostor 2.02; výstavní místnost

28, 5 m²

Univerzální výstavní místnost, stěna s dveřmi bude kryta paneláží dtto I. NP, s možností variabilního plošného zasklení, prostor dveří bude adjustován jako zasklená a prosvícená nika. Vprostřed je možná různá sestava dle potřeby z pultových univerzálních a na kluzácích posuvných vitrín, ostatní mohou být při stěnách, celkem 8 ks. Osvětlení závěsnou lištou pod stropem dtto. Okna jsou stíněna vloženými béžovými roletami. Barva stěn sv. béžová tupovaná či zatíraná k závěsné liště, a stropu bílá tupovaná.

Prostor 2.03; Krkonošská houslařská škola

30, 7 m²

Navržená úprava interiéru vychází z původní zažité úpravy, kolem stěn proběhne vitrinově zasklená grafická plocha s možností úpravy jako prosvětlený fotoscan – poster. s grafickým motivem a s vloženými obrázky k tématu, dole budou řady zásuvek jako zasklené výsuvné vitríny s drobnými exponáty k tématu – houslařů, a dolní zásuvky jako depot. Vlevo vstupních dveří bude kout upraven jako fragment houslařské dílny s pracovním stolem. Pod stropem bude dle principu ozvláštnění zavěšena basa, vprostřed místnosti pod basou variabilní sestava z 12 ks čalouněných taburetek. Okna

budou stíněna vloženými roletami a postery. Prostor bude osvětlen reflektory ze systémové závěsné lišty pod stropem a jemně ozvučen tematickou hudbou. Dotyková LCD obrazovka bude umístěna jako úvod vpravo za vstupem. Barva stropu bílá tupovaná.

Krkonošská houslařská škola – Jak se rodí housle; Postup výroby houslí od materiálu pohotovému housli; Představitelé houslařské školy;

Krkonošská houslařská škola je v dějinách českého houslařství jevem zcela ojedinělým. Nebýt mimořádné osobnosti Věnceslava Metelky, nezískalo by české houslařské umění takový zvuk, jaký má dnes. I když rodinnou tradici dále nesl jen syn Josef – další dva Metelkovi potomci a nadějní houslaři Václav a Johanka předčasně zemřeli - vyrostla v dalších generacích řada vynikajících stavitelů strunných nástrojů. Josef Metelka za svého krátkého života stačil vyučit čtyři – Františka Vlka / 1863 – 1892/, Václava Schovánka /1859 – 1879/, Benjamína Patočku /1864 – 1931/ a Františka Vitáčka /1854 – 1893/, zakladatele větve sklenařické. F. Vitáček a hlavně B. Patočka vychovali další mistry houslaře, z nich někteří zas další, a tak se krkonošská houslařská škola stále rozvíjela a vyvíjela. Většina jejích příslušníků pracovala anebo až dodnes pracuje v různých místech naší vlasti, ať už v Praze, či v Jičíně, Kutné Hoře a Hradci Králové, jiní zakotvili v cizině – v Moskvě, Berlíně, Haagu.

Expozice přináší krátké „curriculum vitae“ všech zástupců krkonošské houslařské školy větve pasecké i sklenařické, v nichž v první vynikl houslařský rod Pilařů, ve druhé rod Špidlenů. Oba totiž ve více než staleté nepřetržité linii předávají potomkům talent i taje svého řemesla a sklízají za svá vynikající díla mnohá ocenění.

Prostor 2.04; Zapadlí vlastenci a Věnceslav Metelka

18, 9 m²

Ústřední prostor expozic, stěny budou obloženy grafickou paneláží s grafickým motivem typického srubového interiéru, s vloženými texty a obrazovými materiály. Za vstupem bude do rohu umístěn Metelkův Betlém, pod ním truhla a vedle podstavec s Metelkovou bustou. Proti vstupu před okny bude vlevo vitrína s vloženým fotoscanem s motivy Kašparových ilustrací zejména s portréty Metelky, apod. Vpravo na podsvíceném podiu z fošen bude instalována autentická Metelkova malovaná skříň z roku 1808 a sbírkový ponk z pozůstalosti. Naproti vpravo za vstupními dveřmi bude kout věnovaný K. V. Raisovi a Adolfu Kašparovi s dtto pultovou vitrínou. Nad ní bude v roku busta Karla Václava Raise, konzolována napokos do koutu. Malba stěn bude světle béžová, rozšířená či tupovaná, strop bílý. Prostor bude osvětlen reflektory ze systémové závěsné lišty pod stropem, vitríny mají vlastní LED osvětlení.

Věnceslav Metelka (17. 9. 1807 - 1. 5. 1867)

Narodil se v rodině sklenařického ševce, po kterém zdědil lásku k hudbě i ke knize. Během školních let a nezbytného "handlu" v německém jazykovém prostředí ovládl hru na několik hudebních nástrojů natolik, že se několikrát úspěšně vydal do světa s potulnými šumáři. Pak se vyučil truhlářem a jako tovaryš na zkušené zakotvil načas u náchodského instrumentáře. Tato okolnost znamenala zásadní obrát v jeho životní dráze. Opravy a stavba hudebních nástrojů se stala jeho hlavním zájmem, ať už mimoto působil po absolvování jičínské preceptorské preparandy jako učitelský pomocník v Pasekách n. J., či se po 17 letech marného čekání na místo kantora pustil do hospodaření. Instrumentařině se u něj vyučili i tři z jeho čtyř dětí. Osud však jim nedopřál plně rozvinout zděděný talent, zemřeli příliš mladí. Jen syn Josef ještě stihl vyučit své následovníky a zasloužil se tak o slávu krkonošské houslařské školy, již dal jeho otec základ.

Deníkové záznamy, které po sobě Věnceslav Metelka zanechal, dokládají nebývalou šíři jeho zájmů - muzikant i skladatel, divadelní ochotník i upravovatel divadelních

kusů, hloubavý čtenář, který se dopracoval i k vlastní tvorbě. Jeho práce vynikají jazykovou kulturou a přesahují místní hranice nejen ve smyslu geografickém, ale i časovém.

Foto: Věnceslav Metelka; „stará škola“ čp. 90 – dům prvního paseckého kantora Josefa Šimůnka, kde se od r. 1793 vyučovalo, v l. 1830 – 1839 tu bydlel a do r. 1846 učil V. Metelka; dům čp. 89 „V Kasárnách“, kde žil Věnceslav Metelka se svojí rodinou; ilustrace A. Kašpara k románu K. V. Raisa Zapadlí vlastenci

Dokumenty: Povolení vrchnostenského úřadu v Semilech z 16. 7. 1836 k sňatku Věnceslava Metelky s Kateřinou Šimůnkovou; z korespondence V. Metelky s dětmi a manželkou

Busta Věnceslav Metelka – autor Karel Pešat – na stěnové konzole,

Mobiliář – malovaná skříň a truhla, Betlém – ze "Staré školy" v Pasekách n. J. čp. 90, snad práce Václava Metelky, Věnceslavova syna

Korespondence a citáty z deníků V. Metelky, týkající se hudby a výroby houslí

Vitrina – z majetku a knihovny V. Metelky,

Tabule, téma – korespondence a citáty z deníků V. Metelky, notové záznamy

Tlakoměr – práce Věnceslava Metelky

Vitrina – komentovaná knižní vydání Metelkových prací, jež pořídil znalec Metelkova díla folklorista Jaromír Jech; Jechovy odborné články o V. Metelkovi

Vitrina – vznik Zapadlých vlastenců:

V r. 1890 se Metelkovy zápisky dostaly do rukou spisovateli Karlu Václavu Raisovi. Čerpal z nich nejen znalost reálií, ale i typy pro své postavy a jejich osudy, výjimečně se uchýlil až k téměř doslovnému přejímání celých pasáží. Tak vznikli čtenářsky úspěšní Zapadlí vlastenci. Jejich první knižní vydání ilustroval malíř Adolf Kašpar, který si pro inspiraci ke svým akvarelům několikrát zajel na Vysocko i do Pasek. Lze říci, že Rais spolu s Kašparem tak založili slávu Pasek.

Busta Karel Václav Rais – Věra Janoušková, na stěnové konzole,

Prostor 2.05; Škola a divadlo

28, 7 m²

Rohová místnost s malovaným stropem z 19. století. Vpravo od vstupu bude situována instalace „škola“, se školní škamnou, stupínkem s tabulí, rákoskou a mocnářovým portrétem, stojanovým umyvadlem a zrcadlem, věšákem a dalšími exponáty v pultové vitrině. Vstupní dveře lemují dvě vysoké vitríny, nad dveřmi rakouský znak – dvouhlavá orlice. Vpravo od vstupní stěny bude přes celou stěnu zavěšena divadelní opona, s řetízkem chráněným přístupem a další předsazené pultové vitríny. v následném roku pak kout věnovaný hudbě. Malovaný strop bude restaurátorsky ošetřen a zakonzervován. Stěny sv. béžová, tupovaná či zatíraná.

Okna budou být stíněna vloženými béžovými roletami (nebo grafickými postery).

Prostor bude osvětlen reflektory ze systémové závěsné lišty do tvaru čtverce, zavěšené napokos na způsob lustru, konvenujícího do tvaru stropní malby. Z lišty bude směrem nahoru osvětlena malba stropu a podvěšenými reflektory zdola opona.

Škola - téměř do konce 18. stol. učil děti základům čtení a psaní v Pasekách n. J. jen některý z gramotných obyvatel obce. Řádné vyučování začalo v r. 1791, kdy se nařízením Krajského úřadu obec musela postarat o místnost pro školu a dříví k vytápění. V r. 1793 ustanoven byl prvním učitelem ponikelský školní pomocník Josef Šimůnek ze Tříče. Vyučovalo se v najatých místnostech. „Na obci“ čp. 90 vyučoval v letech 1830 – 1844 jako školní pomocník Věnceslav Metelka.

Na provoz školy přispíval dílem c. k. školní fond, dílem vrchnost a dílem obec. Od r. 1846 se zahájilo pravidelné vyučování v nové školní budově pod farou. Zatím jen na zimní sezónu byla r. 1874 při škole otevřena ještě 2. třída v Havírně, r. 1899

získala i Havírna vlastní školní budovu. Pro nedostatek žáků byla havírenská škola zrušena r. 1945, obecná škola v Pasekách pak skončila definitivně r. 1979, od té doby musí pasecké děti dojíždět do okolních městeček.

Foto: čp. 11, kde se vyučovalo před r. 1791; „Stará škola“ čp. 90; školní budova v Pasekách n. J. po přestavbě na turistickou ubytovnu; čp. 216 v Havírně, kde se vyučovalo od r. 1874 do r. 1899.

Téma 25. – Škola:

Dokumenty: stará školní vysvědčení, omluvenky

Foto: žáček Pavel Nesvadba, budoucí pasecký učitel, asi v r. 1906

Vitrína – staré školní pomůcky – břídlcová tabulka s olůvkem a hubkou, abeceda, ukázky starých učebnic, výchovných časopisů a literatury

Téma 26. – Učitelský sbor v Pasekách n. J. od založení, do zrušení školy

Téma 27. – Foto: učitelé: Josef Bělka; Karel Hezký a Jan Vacek; poslední pasecký učitel Alois Bulušek, ze záliby též malíř a kreslíř, fotograf, kronikář, divadelník a zpěvák, coby důchodce po několik let pracoval jako správce Památníku zapadlých vlastenců; žáci pasecké a havírenské školy

Vitrína – školní výbava, staré školní sešity, výkresy a pomůcky

Fragment opony paseckých ochotníků z r. 1830 s nápisem:

"Kdo jsi Čechem, pamatuj na to, cti a važ sobě divadla českého nad zlato!"

Téma 28. – Divadlo

Záliba v ochotnickém divadle se v Pasekách, stejně jako v širokém okolí, ujala pod vlivem nejstarších ochotnických představení v Čechách, uváděných ve Vysokém n. J. od r. 1786. Hrály se hlavně původní kusy obrozeneckých autorů – Klicpery, Tyla, Štěpánka aj.

V době největšího rozkvětu ochotnického divadla v Pasekách, v 30. a 40. letech 19. stol., se jeho duší stal Věnceslav Metelka. Později se ochotnické divadlo hrálo i pod hlavičkou různých paseckých spolků, které v Pasekách vznikly na přelomu 19. a 20. stol. - Sokol, odbor Národní jednoty severočeské, Sbor dobrovolných hasičů i pěvecko-divadelní jednota Lumír. Příjmy z představení musely být použity téměř výhradně na dobročinné účely, nejvíce se přispívalo na chudé žáky a školní pomůcky.

Za první paseckou „scénu“ sloužila stará hospoda U mostu čp. 79. Když vyhořela, pořádala se představení různě po domech, hostincích i v přírodě. Za první světové války, ani za okupace se nehrálo. V 50. letech 20. stol. se tradice načas obnovila, v srpnu r. 1952 se dokonce konal i první (a bohužel také poslední) pasecký festival divadla a hudby.

Za nejslavnější představení paseckého divadla se považuje dramatizace Raisových Zapadlých vlastenců. Nastudovalo ji v průběhu doby několik hereckých generací, naposledy byla uvedena r. 2002 pod vedením režiséra dokumentárních filmů P. Štingla.

Foto: z inscenací paseckých ochotníků

Dokumenty: kopie divadelních plakátů, žádosti o povolení představení

Téma 29. – Dokumenty: z alba paseckých ochotníků, programy a plakáty

Foto: z inscenací paseckých ochotníků přírodním divadle

Vitrína – texty divadelních her uváděných paseckými ochotníky, rozpisy rolí, album paseckých ochotníků

Vitrína – loutkoherecké činnosti paseckého Sokola, již do pol. 20. stol. řídil švec Karel Votoček

Loutky – kolorovaná dřevořezba, práce Josefa Šimůnka, 1902. R. 1921 zakoupeny pro TJ Sokol Paseky, který s nimi pořádal dětská představení, obvykle v hospodě Hajnovce

Téma 33. – František Vedral (1863 – 1952), skladatel a učitel hudby, svérázná postava Pasek a „medián“, léta působil ve vojenské kapele v Jižní Dalmácii. Hrál hlavně na housle a křídlovku a komponoval, napsal přes 90 skladeb.

Dokumenty: notové záznamy; vysvědčení Fr. Vedrala pro svého žáka B. Doubka

Foto: František Vedral se svou ženou před chalupou čp. 113

Téma 34. – Z hudebního života v Pasekách

Nejstarší zprávy o hudebním životě v Pasekách najdeme u písmáka Věnceslava Metelky. Tehdy se hudba pěstovala v míře daleko větší než dnes ve škole, v kostele, divadle a samozřejmě o zábavách. Účinkování s kapelou o tancovačkách i panských plesech pro venkovské hudebníky vítaným zdrojem příjvodu a někteří z nich působili dokonce i v cizině, hlavně v Rusku. V době největšího rozkvětu spolkového života v Pasekách doprovázela hudba všechny slavnosti, pořádaly se i samostatné koncerty. Na slavnou muzikantskou minulost navázal Svatováclavský sbor, utvořený v Pasekách především zásluhou rodiny Waldmannů r. 1980. Pod taktovkou Josefa Waldmanna uvádí v kostele sv. Václava pravidelné koncerty. Do povědomí široké hudební veřejnosti přivedl obec založením tradice Paseckých hudebních slavností, které hostily už řadu našich předních hudebních osobností. Dokumenty a fotografie.

2.08; Schodiště s podestou

11, 4 m²

schody dřevěný masiv

V průčelí schodišťové podesty bude představen grafický panel přes celou stěnu dle leptů malíře Fuchse s motivem výroby sýrů. Sestava bude pod oknem nahoře zakončena policí pro nasvícené exponáty a dole typovou odvětrávací mřížkou. Na stěnách podél schodnic budou rámované tematické obrazy v paspartách min. velikosti 70/100 cm. Prostor bude osvětlen reflektory ze systémových závěsných linií pod stropem v ose schodnic. Schody budou zbaveny nevhodných vysokých bočních dřevěných obkladů a opatřeny soklovou lištou v.10 cm, lemující schody. Stávající madlo bude nahrazeno kulatým madlem na kovářsky provedených úchytech (varianta celokované). Barva stěn a stropu bílá tupovaná.

I. PP

Prostor 0.01; Sklípek, národopis - živobytí

18, 1 m²

- podlaha kamenná, autentická z placáků

Sklep bude stavebně upraven a vysušen, na podestu bude vloženo podium z trámů pro instalaci exponátů, v případě snížení vlhkosti může být pod okénkem umístěna pultová vitrina. Barva stěn a klenby - vápenný potěr

C. DOKLADOVÁ ČÁST A FOTODOKUMENTACE:

Technická schémata

Přílohy na CD :

doklady - fotodokumentace stávajícího stavu;

kresebné skizy pro arch. studii;

vizualizační rendry z arch. studie;

Upozornění:

Před zahájením výroby musí být všechny kóty a rozměry kontrolovány dodavatelem dle reálného stavu rekonstruovaného objektu!

Dodavatel je povinen předložit autorům projektu ke konzultaci a schválení dílenské výkresy!

Všechny změny a úpravy expozice během stavby, vyplývající z procesu stavby i z požadavků investora, včetně designu, musí být v rámci autorského dozoru konzultovány a schváleny autory projektu!

II. VÝKRESOVÁ ČÁST – v samostatné obálce

1. půdorys I. NP;	měř. 1:20
2. 1.03; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
3. 1.04; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
4. 1.02;1.05;1.06; pohledy – řezy a;c;	měř. 1:20
5. 1.02;1.08;2.02; 2.08; pohledy – řezy b;e;f;	měř. 1:20
6. půdorys II. NP;	měř. 1:20
7. 2.03; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
8. 2.04; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
9. 2.05; pohledy – řezy a;b;c;d;	měř. 1:20
10. půdorys, řez 0.01; sklep.	měř. 1:20
11. recepční a prodejní pult, psací pultík; - detaily	měř. 1:10
12. grafické panely, vitrínová nika; - detaily	měř. 1:5
13. grafické panely s vitrinou, zásuvky; - detaily	měř. 1:5

III. SPECIFIKACE POLOŽEK

Schematické půdorysy s vyznačením položek I. NP; II. NP
Specifikace položek (výkaz výměr bez).

Z Á V Ě R E M :

Dokumentace je dopracovanou ideou na základě konceptu, libreta a prostorové studie, výsledný tvar je určen v prováděcí dokumentaci vždy na základě spolupráce týmu a zohledněním požadavků autorů následného scénáře, dalších nápadů a eventuelních změn, některé konfigurace uspořádání jsou z toho důvodu oproti studii změněné, nebo jinak organizované a mohou být dále změněny v průběhu prací a dle doplněného scénáře. Záměrem i zásadou je dodržet tvar výtvarně i obsahově jednotný a uzavřený. Doporučuje se redukovat všechny texty na základní obsahový výtah.

akad. arch. Miloslav Čejka
&
ing. arch. Monika Rafaj
Studio FAM – architektonický atelier